

BEWAAR HET PAND

Uitgave tot bevordering van de handhaving der oude Gereformeerde beginselen
verschijnt eens in de veertien dagen

KOMMISSIE VAN REDAKTIE:

Ds. G. Blom, Meerkerk; Ds. H.C. van der Ent, Dordrecht-Centrum; Ds. R. Kok, Soest, Ds. H. van Leeuwen, Driebergen; Ds. D. Slagboom, Katwijk aan Zee; Ds. M.C. Tanis, Sliedrecht-Centrum; Ds. M. Vlietstra, Bunschoten; A. Beukers, Alphen a.d. Rijn en Joh. van der Lee, Alphen a.d. Rijn.

REDAKTIE:

Ds. G. Blom, Prinses Marijkeweg 13,
4231 BP Meerkerk. Telef. 01837-1357

ADMINISTRATIE

A. Beukers, Toussaintplein 20, 2406 XL Alphen a/d Rijn, tel. 01720 - 74202, postrek. 70.43.50, t.n.v. de administrateur van „Bewaar het Pand” te Alphen a/d Rijn.
Abonnementsprijs f 10,- per jaar. Abonnementsprijs voor de Verenigde Staten en Canada 5 dollar per jaar. Advertenties f 0,25 per mm. Bij kontrakt korting.

MEDITATIE

DE GODSVRUCHT

En sprak van Hem tot allen, die de verlossing in Jeruzalem verwachtten.

Lukas 2 : 38c.

Welk een uur, welk een onvergetelijk uur brak er voor Anna aan. Regelmatig werd zij in de tempel aangetroffen. De tempel was de plaats van haar leven. Haar levensplaats. Dagelijks werd zij daar gezien. Zij had het Huis des Heeren lief. Zij leefde bij de altaren des Heeren. Het Huis des Heeren was voor haar een plaats des gebeds. Daar zocht zij biddend, smekend het Aangezicht des Heeren. Daar bad zij voor zichzelf, voor de verwachtters des Heeren. Daar bad zij voor gans Israël. Daar bracht zij gedurig voor Gods Aangezicht wat de Heere beloofd had. Dit deed zij jaar op jaar. Zij hield aan bij de Heere. In de vervulling van 's Heeren beloften lag haar zaligheid, haar eeuwig behoud. De zaligheid, het behoud van de ganse Kerk des Heeren. En is Anna beschaamd geworden? Die de Heere verwachten, die uitzien naar het heil des Heeren, worden niet beschaamd. Het kan lang duren, zelfs jaren duren, wie het leven van Anna kent wordt door de Heere verblijd. De Heere maakt waar wat Hij beloofd heeft: „En Ik zal aldaar vrede geven. Ik zal ze verheugen in Mijn bedehuis”. Het Kind, Het Kind, waar de eeuwen naar uitgezien hebben, wordt gebracht in de tempel. Hij komt in het Huis van Zijn Vader. Hij komt op de plaats waar alles van Hem spreekt. Waar alles naar Hem heenwees. Hier nu is het offer. Het zoen- en het schuldoffer. Hier nu is het altaar. Hier is het Lam Gods, dat de zonde der wereld wegneemt. Simeon neemt het Kind in zijn armen. Anna ziet Simeon staan met het Kind. Ze hoort haar vriend spreken. Wat hij uitsprekt raakt haar. Treft haar. Simeon gaat goed van God spreken. In zijn armen rust het Godsgeschenk. De Zaligmaker. Simeons gezicht straalt van blijdschap. Waar zijn hart vol van is daar moet hij van spreken, van zingen.

Anna plaatst zich naast hem. Zij moet naast hem gaan staan. Zij wil naast hem staan. Wat het hart van Simeon vervult, vervult ook haar hart. Zij kent de geloofsvereniging, de geloofsgemeenschap met het Kind. Dit Kind is de Zaligmaker. Dit Kind is de Goël, de Losser. Dit Kind is het Offer. Dit Kind is het Altaar. Dit Kind is de door God beloofde. Naar Hem had zij uitgezien. Naar Hem had zij verlangd. Om Hem had zij gebeden. Gesmeekt. Telkens weer. En nu is Hij gekomen. Gods belofte is heden vervuld: „En snellijk zal tot Zijn tempel komen die Heere, Die gijlieden zoekt, te weten de Engel des Verbonds, aan Dewelke gij lust hebt; ziet Hij komt, zegt de Heere der heirscharen”. Starend op de Belofde, de Gekomene, moet zij met het lied van Simeon instemmen. De gemeenschap, de vereniging met het Kind doet zingen. Zingen tot eer en verheerlijking van God. Want het Kind is Zijn gave. Gode zij dank voor Zijn onuitspreklijke gave. Welk een zalig uur in de tempel. Zoekt u zulk een uur? Staat u naar zulk een uur in de tempel? Onder de Woordbediening wordt vandaag nog beleefd wat in de tempel te Jeruzalem gekend werd. En wat men beleefd, genoten, ervaren heeft moet men aan anderen vertellen. Anna verlaat de tempel, maar zij

gaat niet naar huis. We zien haar door de straten van Jeruzalem gaan. Zij gaat verschillende woningen binnen. In die woningen bevinden zich degenen, die de verlossing in Jeruzalem verwachtten.

In Jeruzalem waren verwachtters. Anna kende ze. Ze had contact, zielscontact met hen. Zij wist waar het hen om te doen was. Zij zagen uit naar het heil des Heeren. Naar de verlossing. Hier lezen we hetzelfde woord wat aangetroffen wordt in de lofzang van Zacharias. De verlossing van schuld, zonde, vloek en satan. Het gebonden volk van God zou bevrijd worden. Bevrijd door Gods Zaligmaker. Die verlossing werd door Anna's bekenden verwacht. Hun nood maakten zij de Heere bekend. Uit hun harten klom op:

Ai, hoor naar hen, die in gevang'nis kwijnen;

Laat hun gekerm voor Uw gezicht verschijnen;

Bevrijd hen, die, bedreigd met doodsgedevaren,

Op Uwe hulp met smekend' ogen staren.

Zij hadden hoop op de verlossing. Die hoop lag gegrond in de belofte des Heeren. Jeruzalem zal de Heere gedenken naar Zijn welbehagen. De Heere had immers gezegd: „Als één die zijn moeder troost, also zal Ik u troosten; ja, gij zult te Jeruzalem getroost worden”. Israëls verlossing zal uit Sion komen. Daarbij leefden zij. Daar was hun hoop, hun verwachting op gericht. De vervulling van Gods toezeggingen alleen zouden rust en vrede geven. Dit wist Anna, vandaar dat zij naar hen toegaat. Zij, de begunadigde, de bevrijde, de gezaligde wil tot het volk in nood, tot het volk in verwachting woorden van troost spreken. Zij wil tot hen van Hem spreken. Zij wil spreken over alles wat de Heere aan Zijn volk en voor Zijn volk gedaan heeft. Zij wil een boodschapster zijn van een goede tijding. Tot bemoediging en vertroosting.

Wie de Heere ontmoet heeft vertelt veel goeds van Hem. Bijzonder tot hen die naar Hem uitzien. En het einde zal zijn: „Hij zal ook u verblijden. Hij zal ook u bevrijden. Bevrijden van zonde en schuld. Hij zal ook u verlossen uit de heerschappij des satans”. Dit was de kerstvrucht in Anna's leven. Die vrucht is Godverheerlijkend en tot blijdschap van Zijn gebonden volk. Het is de vrucht van Hem, Wiens leven dienen is. En die vrucht maakt niet tot meesters en meesteressen, maar tot dienaars en dienaressen. Tot mensen die niet leven voor zichzelf, maar voor anderen. Bijzonder voor hen, die ook vandaag verwachten de verlossing. De verlossing door de geboren Kerst-Koning.

Ds. M.C. Tanis.

DORDTSE LEERREGELS

Les 73.

HOOFDSTUK V.

Artikel XI.

We lezen:

„Ondertussen getuigt de Schrift, dat de gelovigen in dit leven tegen onderscheiden twijfelingen des vleses strijden, en in zware aanvechting gesteld zijnde, dit volle betrouwen des geloofs en deze zekerheid der volharding niet altijd gevoelen. Maar God, de Vader aller vertroosting, laat hen, boven hetgeen zij vermogen, niet verzocht worden, maar geeft met de verzoeking ook de

Van de administratie

Allereerst een vraag. Al enkele keren komt ons blad terug dat bestemd is voor K. Kaptein, Almerelaan 10, 8321 JB Urk, met als reden van onbestelbaarheid „onbekend” of „vertrokken”. Wie kan ons aan het juiste adres helpen?

Aan het einde van een jaargang zijn er altijd enkelen, die hun abonnement beëindigen. Het aantal abonnees zien we echter graag gehandhaafd of nog liever vermeerderd. In het vorige nummer heeft ds. v.d. Ent een idee aan de hand gedaan voor nieuwe abonnees. We hebben er al enkele reacties op ontvangen. Wie volgen? In de afgelopen weken mochten we weer 17 nieuwe abonnees inboeken.

Voor de school in Dundas werd f 25,- ontvangen, terwijl we aan giften voor ons blad f 412,- ontvingen. Hartelijk dank voor alles.

Adm. Bewaar het Pand: A. Beukers, Toussaintplein 20, 2406 XL Alphen a.d. Rijn, tel. 01720 - 74202, giro 704350.

Van de redactie

1. **Ontmoetingsdag.** D.V. zal er zaterdag 17 april a.s. weer een ontmoetingsdag te Sliedrecht zijn. In de morgensamenkomst zullen spreken de predikanten Blom, van Heteren en Van der Meij en in de middagsamenkomst de predikanten Van der Ent, Slagboom en Tanis. Houdt deze dag voor dit doel vrij!!!

2. **Boeken.** We herinneren nog even aan het prekenboek van **Ds. P. Sneep**, dat naar we horen met stichting gelezen wordt, ook in leesdiensten. Het komende boek van Ds. Van der Ent over **Gideon** leeft in de belangstelling. Het is de bedoeling dat de **catechisatielessen** van Ds. Van Leeuwen in het najaar uitkomen. Het boek **De Kerk een wonder** zal als er geen belemmeringen komen spoedig verschijnen. Bestellingen op al deze boeken zijn welkom, ook bij mij.

3. **School voor Dundas en Hamilton.** Per giro kwam binnen een bedrag van f 1076,35 als collecte van Rotterdam-west, benevens een gift van f 50,- uit die plaats. Verder f 25,- uit Alphen aan den Rijn, ook f 25,- voor de arbeid onder de joden, en f 50,- van de kerk te Ulrum als gift. Ik ontving een bedrag van f 200,- ter vrije beschikking. Er is allerlei nood, maar ik meende toch dit bedrag voor de school beschikbaar te moeten (mogen) stellen. Voor alles hartelijk dank. Voor het stukje van Ds. Tamminga, waarnaar ik in het vorige nummer verwees, was toen geen plaats. De bedoeling is dat het nu wordt opgenomen.

4. **Anti-discriminatiewet.** We bedoelen het Voorontwerp van een wet gelijke behandeling. We hadden geen gelegenheid hierover in ons blad te schrijven. Het doet goed, dat er veel activiteit zich ontwikkelt om bezwaren tegen het voorontwerp in te dienen. Dat moet nu wel met spoed gebeuren want op 1 februari a.s. is de termijn daarvoor gesloten.

uitkomst; en wekt in hen de verzekerdheid der volharding door de Heilige Geest wederom op.”

Het gaat in dit artikel dus over „twijfelingen” en „aanvechting”. De vraag doet zich hier dan ook op: „Is twijfel..... zonde?

Een bekende vraag, nietwaar?

Vooral de vraag: „Bestaat er een God, Die de hemel en de aarde geschapen heeft? Een vraag, welke bij jongeren opkomt, maar ook bij ouderen. En in deze onze anti-christelijke en anti-Goddelijke tijd krijgt deze vraag steeds meer voedsel, d.w.z. zij vindt al meer ingang bij mensen, bij „buiten-kerkelijken” en bij „kerkelijken”.

En dat betreft bijzonder ook de vraag: „Is de Bijbel wel Gods Woord?” En: „Heeft de Bijbel wel in alles een absoluut, Goddelijk gezag? O, hoevelen twifelen zelfs zodanig aan deze absoluut vaststaande zaken, dat zij het geloof in God en in Zijn Woord radicaal over boord werpen. Doch ter zake.

Het gaat nu hier over twijfels bij Gods kinderen. Want het gaat ook over „aanvechtingen”. Want de duivel komt nooit af op een „leeg” schip, maar wel op een „vol” schip. U kent dit oude gezegde wel, nietwaar?

Het zijn o.a. de vragen: „Ben ik een kind van God of ben ik 't niet? Een vraag, welke voorkomt in een gedicht van P. Huët in zijn „Afrikaanse gedichten”.

Men twijfelt dan niet over wat in de Bijbel staat, of dat waar is, maar: of men wel deel heeft aan het werk der genade in het hart?

Zo komen er ook twijfels op bij Gods kinderen over de dikwijls zo onbegrijpelijke, donkere wegen des Heeren. Denk bijvoorbeeld aan Asaf. Hij getuigt zelfs in psalm 73: „Maar mij aangaande, mijn voeten waren bijna uitgeweken, mijn treden waren bijkans uitgeschoten.” En waarover ging dat? Wel, over 's Heeren moeilijke wegen en leidingen met Zijn volk.

Had de Heere niet beloofd, dat zij, die in Zijn wegen mogen wandelen en Zijn geboden houden, voorspoed zouden hebben en die afwijken van Zijn geboden, tegenspoed zullen hebben? Maar, wat constateerde Asaf? Dat de „godelozen vrede hebben” en dat hijzelf „de ganse dag geplaagd” wordt en dat „zijn bestraffingen er alle morgens was”. Ja, zo getuigde hij toch in vers 1:

„Immers is God Israël goed, dengenen die rein van hart zijn.”

En in vers 3: „Want ik was nijdig op de dwazen, ziende der godelozen vrede.” Maar Asaf mocht met al zijn „twijfels” en „aanvechtingen” in Gods heiligdommen ingaan.

O, wat heeft hij het moeilijk gehad! En kunt u die moeilijkheden niet begrijpen, lezer(es)? Hij was toch „opperzangmeester”? Hij moest dus als dirigent optreden in Gods huis, terwijl zulke ontzettende tegenstellingen zijn hart vervulden!

Maar toen mocht het licht over die tegenstellingen in zijn ziel opgaan. Ja, toen zag hij zich voor de Heere als een „groot beest”. Toen moest hij het bekennen: niets te weten! En dat was gelukkig. Want toen mocht hij getuigen:

„Ik zal dan geduriglijk bij U zijn; Gij hebt mijn rechterhand gevat; gij zult mij leiden door Uw raad, en daarna zult Gij mij in heerlijkheid opnemen.”

Ja, wat mocht hier Asaf weer boven zijn twijfels en aanvechtingen uitgetild worden en zijn geloof doorbreken. Moest hij eerst door die twijfels de GEVOELIGE beoefening van zijn geloof tot heerlijke verzekerdheid missen, toen mocht het volle vertrouwen en de zekerheid der volharding, in Gods heiligdom weer komende, doorbreken.

Toen hij licht mocht krijgen over de troostvolle dienst der schaduwen, waardoor hij weer vrijmoedig als „opperzangmeester” kon optreden. Hoe dan?

Wel, hij had zo rijk getuigd volgens vers één: „Immers is God Israël goed, dengenen die rein van hart zijn.”

En dat is zo. Christus heeft dat Zelf ook in Zijn omwandeling op aarde getuigd: „Zalig zijn de reinen van hart, want zij zullen God zien”. Maar, nu zijn die „reinen van hart” niet rein uit en van zichzelf. Daar komen zij zelfs hoe langer hoe meer achter, zoals David in psalm 51 moest getuigen: „Zie, ik ben in ongerechtigheid geboren en in zonde heeft mij mijn moeder ontvangen.” Daarom bad hij: „Ontzondig mij met hysop, en ik zal rein zijn; was mij, en ik zal witter zijn dan sneeuw.” Hier wijst David op de weldaad der „ontzondiging” en wel door „bloedstorting”, zoals die in Gods heiligdom werd afgeschaduwd door het bloed van de offerdieren.

En daàròp mocht nu ook Asaf zien en daarbij verstaan, dat de reinheid van de ziel van Gods kind niet van henzelf is of door henzelf, maar alleen vrucht van de bediening der verzoening, welke volkomen zou aangebracht worden door David's grote Zoon: de Heere Jezus Christus en is aangebracht.

En door het geloof mocht Asaf dan ook die kostelijke verzekerdheid ontvangen, welke hij uitspreekt in het laatste gedeelte van zijn psalm 73: „Gij hebt mijn rechterhand gevat; Gij zult mij leiden door Uw raad, en daarna zult Gij mij in heerlijkheid opnemen.”

Ach, wat blijkt dan ook hier weer de barre troosteloosheid van de leer der remonstranten, welke stelt, dat de volharding van de gelovigen alleen afhangt van de mens zelf.

O zeker, de „gevoelige” genieting van die zekerheid moeten Gods kinderen wel eens missen, door niet te BLIJVEN zien en zich te BLIJVEN verlaten op 's Heeren onveranderlijke beloften, doch wel te blijven zien op zichzelf en op de aanvechtingen van satan: kan geen kind van God zijn en een uitverkorene, want dan zou dat bij u moeten blijken en kijk nu eens op uw afmakingen! En wat moeten zij dan zeggen? Dat zulks niet waar is? Och, wanneer zij dan de hand in eigen boezem steken, moeten zij dan de bestrijder geen gelijk geven, d.w.z. erkennen, dat die afmakingen er helaas al te veel zijn.

Nu is dus het zien op zichzelf wel terdege noodzakelijk en steeds ook telkens meer, doch..... niet 't blijven zien. En daarvan maakt nu juist de bestrijder handig gebruik. Want 't op zichzelf blijven zien leidt tot 't „twifelen”. Daarom is het anderzijds toch zo noodzakelijk en profijtelijk, te zien en te blijven zien op Gods beloften, welke met Zijn eed zelfs zijn vastgemaakt en die in Christus „ja en amen” zijn!

Maar, waardoor geschiedt dat afzien van zichzelf en van alle twijfels en anderzijds dat blijven zien op 's Heeren beloften?

Zie, dat verklaart artikel XI van de D.L. zo treffend, namelijk: „Maar God, de Vader aller vertroosting, laat hen, boven hetgeen zij vermogen, niet verzocht worden, maar geeft ook met de verzoeking de uitkomst.”

Het is God, Die als Vader van Zijn kinderen ook de maat der verzoeken bepaalt.

Ja, de duivel heeft een zeer uitgebreid arbeidsveld. En daarbij zijn collaborateurs: de wereld en zelfs het eigen vlees van Gods kinderen. Dan kunnen de verzoeken ver gaan, onder de toelating des Heeren. Zie dat bijvoorbeeld bij Job.

Maar de Heere zorgt ervoor, dat de verzoeken niet boven het vermogen van Zijn kinderen uitgaan.

O neen, de duivel kan niets doen zonder Gods toelating.

Zo bij Job. Want we lezen in Job 2 : 6: „En de Heere zeide tot de satan: Zie, hij zij in uw hand; doch verschoon zijn leven.”

Tot Petrus sprak Christus in de Paaszaal: „Simon, Simon, zie, de satan heeft ulieden zeer begeerd om te ziften als de tarwe; maar Ik heb voor u gebeden, dat uw geloof niet ophoude.” (Lukas 22 : 31 en 32a).

Ja, de Heere geeft met de verzoeking ook de uitkomst!

En het is de HEILIGE GEEST Die in de harten der gelovigen de VERZEKERDHEID der volharding weer opwekt, zo lezen wij aan het slot van ons artikel.

Ja, het is de „VADER aller vertroosting”, Die Zijn kinderen leidt en bewaart en doet volharden, tot het einde toe. En Zijn Vaderlijke kastijdingen moeten zelfs daartoe medewerken, want..... Hij kastijdt hen tot hun nut, en dat is..... naar Hem toe! Het is CHRISTUS, Die als de Trooster aan 's Vaders Rechterhand voor de Zijnen bidt en Die zorgt, dat hun geloof niet ophoude. Het is de HEILIGE GEEST, Die de Vader heeft gezonden om het volbrachte werk van Christus toe te passen, om het bestreden en ingezonken geloof weer op te wekken, ja, ook ten opzichte van de verzekerdheid der volharding.

Zeker, de Heilige Geest kan Zijn heerlijke werkingen wel eens een weinig terugtrekken, wanneer Hij bedroefd wordt. Maar nooit zal Hij van Gods kinderen geheel wijken!

O, dat mocht de leerling in onze „Heidelberg” zo kostelijk belijden en wel in het antwoord van de 20e Zondag: Ten andere, dat Hij ook mij gegeven is, opdat Hij mij door een waar geloof Christus en al Zijn weldaden deelachtig make, mij trooste, en bij mij eeuwiglijk blijve.”

De VADER ALLER VERTROOSTING is het dus, Die om CHRISTUS wil, door de HEILIGE GEEST de verzekerdheid der volharding wederom opwekt. Ja, nog eens, wanneer de Vader Zijn kinderen moet kastijden, Zijn liefelijk Aangezicht wel eens moet verbergen,..... Hij blijft VADER!

En wat Hij als Vader in Zijn verkiezende liefde heeft bemind, dat bemint Hij eeuwig! Daarom mag dat volk wel eens met de apostel getuigen: „Wie zal ons scheiden van de liefde

van Christus? Verdrukking of benauwdheid, of vervolging, of honger, of naaktheid, of gevaar, of zwaard?

En verder:

„Want ik ben verzekerd, dat noch dood noch leven, noch engelen, noch overheden, noch machten, noch tegenwoordige noch toekomstige dingen, noch hoogte, noch diepte, noch enig ander schepsel, ons zal kunnen scheiden van de liefde Gods, welke is in Christus Jezus, onze Heere.” (Romeinen 8 : 35, 38 en 39).

Dr.

v.L.

Boeken van Dr. J.G. Woelderink

3

Uiteraard kunnen we instemmen met wat Dr. Woelderink in overeenstemming met het doopsformulier en onze belijdenisgeschriften zegt. Maar we krijgen sterk de indruk, dat de strijd die hij gevoerd heeft tegen bepaalde opvattingen hem verhinderd heeft andere waarheden van Gods Woord de plaats te geven die daaraan moeten worden toebedeeld. En daar zit een zeer groot gevaar in. Prof. P.J.M. de Bruin heeft een boekje geschreven over Het formulier van de kinderdoop. We hebben al eerder het een en ander daaruit aangehaald en dat willen we nu weer doen. Hij schrijft over dezelfde zaken als Dr. Woelderink, maar op een heel andere wijze. Lees slechts het volgende, wat we lezen op blz. 26v.

Het doopsformulier weet echter niet van een doop op grond van een onderstelde wedergeboorte of een verzegeling van de beloften des verbonds alleen aan de uitverkorenen. Dat formulier zegt nergens, dat de kinderen der gelovigen onder voorwaarde van te zijn uitverkoren of op onderstelling er van gedoopt moeten worden. Bij de bediening des doops wordt immers niet gezegd: Indien gij zijt uitverkoren of wedergeboren, dan doop ik u in de naam, enz. Geheel zonder voorwaarde, wordt de doop, aan ieder die hem ontvangt, in de naam des Drieënigen Gods toegediend.

Immers, indien alleen aan de uitverkorenen de beloften werden verzegeld, dan zou de doop een zinledige ceremonie zijn. De zekerheid van Gods belofte lag dan geheel in de voor ons onbekende verkiezing van de gedoopte. Welke troost lag er dan in de doop? Dan had de gedoopte in zijn doop alleen de verzekering, dat, indien hij een uitverkorene is, God hem belooft zijn God te willen zijn. Doch waar hij zijn uitverkiezing niet bewust is, is het dus niet zeker of God hem wel iets verzekerde en verzegelde in de doop. Is de onderstelling der wedergeboorte niet juist, dan is de doop slechts een schijndoop geweest.

Dit zegt ons formulier anders. Aan de gelovigen en hun zaad, afgedacht van hun verkiezing of wedergeboorte, verzegelt de Drieënige God de belofte van genade en vergeving. Ieder gedoopte mag zeggen: In mijn doop heeft God verzegeld mijn God te willen zijn, en alle kwaad van mij te weren of ten beste te keren. Wij staan dan wel niet aan de zijde van Dr. Kuyper, maar aan die van Calvijn. Deze toch zegt in zijn Institutie, boek III Capittel 2 par. 6: „dat hetzelfde geestelijk genadeverbond niet minder in Ismaël dan in Izaäk is verzegeld geworden door het teken der besnijdenis.” Ook Calvijn erkent, dat zowel bij de uitverkoren Izaäk als bij de verworpen Ismaël in de besnijdenis Gods verbond en niet onderstelde genade verzegeld werd.

Ook zegt Calvijn in deze zelfde par. dat Jakob en Ezaü beiden „erfgenamen des verbonds” waren, hoewel de eerste uitverkoren en de laatste verworpen was.

Zo zijn dan de gelovigen met al hun zaad erfgenamen des verbonds en op die grond moeten alle kinderen des verbonds gedoopt worden. Toch zou men hier de vraag kunnen doen, vanwaar het komt dat in de meeste kinderen des verbonds de verzegelde beloften niet in vervulling komen. Van hoevele gedoopten blijkt het bij het opwassen dat zij gelijken op het vleselijk Israël uit Jezus' dagen, tot hetwelk de Heiland zeide: „Gij zijt uit uw vader de duivel,” terwijl toch aan hun voorhoofd is verzegeld dat God een eeuwig verbond der genade met hen opgericht heeft? De oorzaak hiervan ligt niet daarin, dat aan de een de beloften wel en aan de ander niet

verzegeld zijn, maar hierin dat God de verbondsbelofte niet onvoorwaardelijk doet. Er is toch aan de belofte des verbonds een **wedereis** verbonden en waar die door Gods genade volbracht wordt, komt God ook de inhoud der belofte aan het hart te verheerlijken. Die wedereis is: geloof en bekering en waar de gedoopte zich door de genade des Heiligen Geestes tot God bekeert, daar wordt hij deelachtig wat de Heere in de doop hem verzegelde. Verzet echter de gedoopte zich uit kracht van zijn diepe verdorvenheid tegen die eis des Heeren, zo is God niet gehouden Zijn verbondsbelofte te vervullen. Daarmede is de belofte niet vernietigd, maar de zondaar staat zichzelf in de weg om de vervulling der belofte te ontvangen. Zonder geloof toch is het onmogelijk de belofte te omhelzen, en nu stelt God het geloof niet als een voorwaarde, die de mens moet volbrengen, (dit zou de leer der Remonstranten zijn) maar als de weg of het middel waardoor de belofte omhelsd wordt. Die nu voortgaat te weigeren die weg des geloofs te zoeken, zal ook nooit verkrijgen wat op die weg gevonden wordt nl. de verzoening in Christus' bloed in de doop betekend en verzegeld. Het staat met de verbondsbelofte als met de aanbieding van Christus in het Evangelie. Hoewel Christus aan allen die onder het Evangelie leven als Zaligmaker wordt voorgesteld, zullen toch alleen zij Hem als zodanig deelachtig worden, die Hem door een oprecht geloof worden ingelijfd en Hem met al Zijn weldaden aannemen, want zonder geloof is er geen vereniging met Christus. Welnu, evenzo kunnen alleen die gedoopten de verzegelde beloften des verbonds verkrijgen, die ze in de gelove omhelzen. Dit is de leer van ons formulier. De doop verplicht tot een **nieuwe gehoorzaamheid**.

Op blz. 33 wijst Prof. de Bruin er op, dat het aankomt op het inwilligen van het verbond. Daarom — zo schrijft hij verder — ons zaad gedurig op die eis van bekering gewezen en voortdurend aangehouden met waarschuwen, totdat zij met een verbroken hart voor de Heere neervallen en Gods verbond inwilligen, d.i. het met de Heere eens worden om in Zijn wegen te wandelen. Waar Calvijn — zo gaat Prof. de Bruin verder — sprak van Ismaël en Ezau als bondsbrekers, blijkt duidelijk, dat hij erkent dat er een uitvallen kan zijn uit het verbond. Hij erkent een tweërlei inzijn in het verbond. Een geestelijk inzijn door wedergeboorte, maar ook een verbonds-inzijn, een uitwendig inzijn door geboorte in de Kerk. Dat uiterlijk inzijn kan de bondeling verbreken door de brede weg des verderfs te kiezen, dat innerlijk of geestelijk inzijn is vrucht van de inwilliging van de verbondseis en onverbrekkelijk, daar het een werk is van Gods genade in het hart. Het formulier spreekt echter van de gelovigen met hun zaad en dus van heel de kerk met de daarin geboren kinderen en deze allen behoren tot het verbond met Abraham opgericht. Zij zijn evenals oud-Israël het volk des verbonds, aan 't welk de woorden d.i. de beloften Gods zijn toebetrouwd en waarop de plicht des verbonds rust.

B.

Om hét Liedboek

7.

Opheldering vanuit de omstandigheden rond Dordrecht 1618 - 1619

In dit artikel wil ik iets zeggen over de situatie, waarin door de Dordtse Synode 1618 - 1619 de vrijheid aan de kerken gegeven is om een enkel ander. lied te zingen dan de Psalmen en Lofzangen. Met nadrukschrijf ik hier: een enkel ander lied! Vorige keer zagen we dat het hooguit om twee liederen gaat: de berijming van de 12 artikelen des geloofs en het gezang „O God, Die onze Vader zijt”. Alleen dit kleine getal al maant tot grote voorzichtigheid in het maken van conclusies. En zeker wel tot deze gevolgtrekking: de Dordtse Synode was al voor enige gezangen, waarom zouden wij dan tegen een bundel gezangen zijn? Maar we hebben gezien dat er meer is dan het getal alleen dat ons bezighoudt. Van belang is het ook de omstandigheden te bezien van het kerklied rond de synode. Daaraan kunnen we niet voorbijgaan om een goed inzicht te krijgen in het geheel van het besluit. Duidelijk wordt het dan dat een goede taxatie van deze situatie nog minder de bovengenoemde

conclusie wettigt. Het lijkt me niet teveel gezegd als ik hier schrijf dat deze juist de gevolgtrekking van de enige gezangen naar een principeel aanvaarden van een bundel weerspreekt.

Het is altijd gevaarlijk om vanuit een eenmaal ingenomen standpunt de geschiedenis te beoordelen. We lezen graag ons eigen standpunt erin. We kunnen soms zo gemakkelijk de „vaderen” laten zeggen wat wij denken. Zo moet het uiteraard niet. Maar de meest felle voorstander van het vrije lied zal moeten toegeven, dat de geschiedenis van het kerklied rond Dordt alleen maar spreekt van beperking en niet van verruiming. Tegen de midden van de omstandigheden kwam er op deze synode een uitdrukkelijke bepaling van de liederen, die naast de eigenlijke Psalmen gezongen zouden worden. En deze bepaling was een duidelijke beperking tegenover het verlangen naar andere liederen.

Het verlangen naar andere liederen! Dat zal alleen diegenen verwonderen, die een al te idealistische kijk hebben op het kerkelijk leven in die tijd. In meer dan een opzicht is dat verlangen er geweest. Met de doorwerking van de reformatie in ons vaderland was er verandering gekomen in het zingen in de eredienst. We kunnen ook zeggen dat in grote lijnen de begeerte naar het zingen van Psalmen er was. Veelzeggend is het dat het Convent van Wezel in 1568 niets besloot ten aanzien van andere liederen. Er werd alléén over de psalmberijming gesproken. Het was een verrassing voor de kerken der reformatie in Nederland dat in die nootdijdt de berijming van Datheen gekomen was. Dat was nog maar een enkel jaar daarvoor. Die wenste men toen te zingen in de eredienst. Maar uiteraard betekende dat niet dat ieder gelijk oog had voor een duidelijke bepaling van de zang in de kerk. Er was toen al en later bij sommigen een begeerte om ook andere liederen te zingen. Nu gaan we hier niet al de invloeden ontleden, die deze begeerte gecreëerd hebben. Dat zou te ver voeren en we zouden zo aan het eigenlijke doel voorbijgaan. In hoofdzaak gaat het hier om twee zaken, waarin de hang naar andere liederen gestalte kreeg. Allereerst de liefde tot sommige liederen in bepaalde gedeelten van ons land bij het kerkvolk. En dan het vaststellen van een bundel gezangen in de provincie Utrecht. Met die twee zaken had de synode van Dordrecht 1618 - 1619, als het over het kerklied gaat, in ieder geval te maken.

Hier en daar was er een hang naar sommige liederen buiten de Psalmen, die niet zo moeilijk te verklaren is. In het Oosten van ons land was er bij velen een verlangen om sommige liederen, die door Luther of één van de zijnen waren gedicht, in de kerk te zingen. Het waren soms opnieuw vertaalde liederen uit vroeger tijd die leefden onder het volk. Drukkers van de psalmbundel van Datheen deden er soms aan mee om die begeerte tegemoet te komen. Zo was er een avondlied van Ambrosius dat door Luther vertaald werd en een plaats in de bundel kreeg van Datheen. Zulke liederen waren vooral in Overijssel en Drente geliefd, waar men dichter bij het land van Luther was. De synode van Middelburg die in 1581 gehouden werd had besloten, dat in de kerken alleen de Psalmen Davids gezongen zouden worden „latende die gezangen, die men in de Schrift niet vindt”. Maar ondertussen stond de synode het toch toe dat in Overijssel ook enige „Oosterse” uitgelezen gezangen zouden worden toegestaan „om alzo de boeren te gewennen tot het gebruik van de Psalmen Davids”. Het ging daar om een klein getal liederen uit de Lutherse reformatie, die gemakkelijk in Overijssel vanuit Duitsland tot het eenvoudige volk waren overgekomen. Het was duidelijk niet de bedoeling om zulke liederen blijvend te laten zingen. Het was een gediensligheid aan de praktijk, die niets bedoelde af te doen aan het beginsel. Maar het kwam anders uit. Men ging in plaats van minder nog meer Oosterse gezangen zingen. En dat niet alleen in Overijssel en Drente maar ook in Groningen en Friesland.

Nog meer had het verlangen naar andere liederen gestalte gekregen in de provincie Utrecht. Daar was in 1612 door een provinciale synode besloten dat naast de Psalmen en lofzangen men zou omzien naar „andere schriftuurlijke lofzangen en Christelijke liedekens, handelende van Christus geboorte, besnijdenis, doop, sterven, opstanding van de doden, opvaart ten hemel,

zending des Heiligen Geestes enz.” Drie jaar later kwam er een bundel „Hymni ofte Loff-Sangen op de Christelijke Feest-dagen ende andersins”. In het geheel bevatte deze bundel 58 gezangen. We moeten er op letten dat dit gezangboek in dié tijd en in dié provincie ontstond. Het was de tijd dat de invloed van de remonstranten toenam en tot zijn hoogtepunt kwam. En in de provincie Utrecht was het aantal Remonstrantse predikanten bijzonder groot. In dat licht is het misschien ook het best te verklaren dat het mogelijk was, dat een provincie, overigens met medewerking van de staten van Utrecht, op zijn eigen houtje tegen al de besluiten in van de landelijke vergaderingen zoiets tot stand bracht. Een goed onthaal heeft dit gezangboek niet gehad. Er is niet zoveel over de daadwerkelijke invoering in de gemeenten bekend. Het schijnt dat het kerkvolk zelf het af liet weten bij het opgeven van liederen uit de bundel.

Het zal niet teveel gezegd zijn, dat deze twee dingen aanleiding geweest zijn tot het besluit van de Dordtse Synode ten aanzien van het zingen in de eredienst. Er is behoefte aan een duidelijke bepaling. Door de afgevaardigden van drie provincies werd om een uitspraak gevraagd, die dienstig is aan de éénheid in het kerkgezag. Men zocht langs deze weg immers „eenparicheyt int gezang” te verkrijgen. De willekeur kon niet eindeloos voortgaan. Het waren de afgevaardigden, aldus Joh Jansen, Korte Verklaring van de Kerkordening 1922, van de provincies Zuid-Holland, Gelderland en Overijssel. De laatste naam zal ons niet verbazen. In Overijssel kende men de moeiten met de Oosterse gezangen.

Wie nu het besluit leest in het licht van de situatie, zal dus alleen maar kunnen zeggen dat men in Dordrecht de toegelaten „enige gezangen” niet als een begin hebben beschouwd, als een soort opening naar meerdere gezangen. Integendeel, hier is duidelijk sprake van een beperking. Geen enkel Oosters gezang werd toegelaten. En men bleef wel helemaal ver van een bundel gezangen. Laten we even de berijming van de twaalf artikelen buiten beschouwing dan was het enige lied dat in de vrijheid werd gelaten het gezang „O God, Die onze Vader zijt.....” Dat lied wordt door een groot voorstander van de gezangen in de „Geschiedenis van het Kerkgezag bij de Hervormden in Nederland”, dr. Bennink Jansonius, het eerste der Nederlands Hervormde Kerkgezangen” genoemd. Maar zo is het in Dordrecht 1618 - 1619 nooit bedoeld: de synode heeft het toegestaan, meer niet. Die uitzondering was een bevestiging van het beginsel dat in Dordrecht behouden bleef ten aanzien van het lied in de eredienst. De eenparigheid werd niet gezocht in het toevoegen van andere liederen maar in een nadere bepaling, waarin de besluiten van de synoden tevoren alleen maar onderstreep werden. We kunnen het ook zó zeggen als ir. G.B. Smit het doet in het al in het vorige artikel vermeldde werkje namens de Gereformeerde Bond: „De eenparigheid werd dus niet gezocht in het opnemen onder de kerkliederen van wat hier en daar gebruikt of voorgesteld was maar juist in het buiten gebruik stellen daarvan „De richting was niet naar het gezangen-zingen toe maar er vanáf!

D. Slagboom.

Er staat geschreven! Er is geschied!

Zo luidt de nieuwste brochure van de Willem de Zwijgerstichting, geschreven door Dr. R.H. Bremer. De brochure heeft als onder-titel: Introductie tot het leven en werk van Groen van Prinsterer als getuigend historicus.

De schrijver zegt in een Woord vooraf, dat hij in dit geschrift enkele studies, die hij in de loop van de tijd schreef, hoogstens hier en daar iets bijgewerkt, heeft bijeengevoegd. Het gaat mij er — aldus Dr. Bremmer — in dit geschrift om een breder publiek in te leiden tot de kennis van de hoofdlijnen uit zijn levensgeschiedenis (hoofdstuk I) en zijn voornaamste grondgedachten met betrekking tot de geschiedenis en de overheid. De laatste speelt in zijn geschiedbeschouwingen geschiedschrijving voortdurend een belangrijke rol (zie hoofdstuk II en III). In het laatste hoofdstuk laat ik zien hoe de discussie

over Groen nog steeds voortgaat (hoofdstuk IV).

De titel ontleende de schrijver aan de Inleiding op 'Ongeloof en Revolutie', ed. 1903, pag. XV, waar Groen schrijft: „ik eindig met de verklaring dat ik, tegen alle wijsheid der mensen, bij het gevoel van eigen zwakheid, twee woorden, als onderpand der zege, ten leus heb; er staat geschreven! en er is geschied!

De brochure is leerzaam en lezenswaardig. Zij telt 71 pagina's en kost f. 8,50. Zij is te verkrijgen bij de Willem de Zwijgerstichting, postbus 642, 7300 AP Apeldoorn. Vaste donateurs van de stichting ontvangen de twee jaarlijks uitkomende brochures voor een minimum bijdrage van f. 10,— per jaar. Er is een lijst van reeds verschenen brochures verkrijgbaar.

B.

Rotterdam - Kralingen

Omings verscheen er een gedenkboek van deze gemeente met de titel **In het jubeljaar 1930 - 1980**. De auteur daarvan is Ir. C. van Holten. Deze schrijft bij de toezending van een exemplaar van dit werk o.a.: Sinds augustus 1980 is onze gemeente opgenomen in het verband der Christelijke Gereformeerde Kerken; tevens bestond de gemeente 50 jaar, de reden van dit boek. De titel hangt samen met het feit, dat wij deze opname als zo niet een terugkeer, dan wel als een reden tot jubel hebben beleefd.

Het was een goede gedachte om zo'n gedenkboek uit te geven. Allereerst is dat voor de gemeente zelf van belang. Daarin kunnen de leden - en dan denken we vooral aan de jongere leden, die het ontstaan van de gemeente niet hebben meegemaakt - zien hoe de gemeente in de jaren die achterliggen een bepaalde plaats in het kerkelijk leven van Nederland heeft ingenomen en dat zij gebouwd is op het vaste fundament van de waarheid, die in Christus is. Daarop moet worden voortgebouwd. Het boek is ook voor een brede kring van belangstellenden van betekenis, omdat het laat zien hoe het in deze zelfstandige gemeente in de achterliggende vijftig jaren is gegaan.

De gemeente is in 1980 tot ons overkomen en heeft sinds vorig jaar weer een eigen predikant in Ds. P. Beekhuis, die van Noordeloos, een gemeente uit de dagen van de afscheiding, overkwam. Tevoren hadden de predikanten D.C. Overduin en P. Overduin de gemeente gediend.

De schrijver heeft er heel wat tijd en werk aan besteed en gezorgd voor een lezenswaardig boek, dat we met belangstelling hebben gelezen. In verschillende hoofdstukken beschrijft Van Holten de geschiedenis van de gemeente. Ds. Beekhuis zorgde voor een slotwoord. Vele foto's helpen mee om de waarde van het gedenkboek te vergroten. Belangstellenden kunnen het boek in bezit krijgen door overmaking van f 25,-, plus zo nodig portokosten f 4,-, op giro 3153010 ten name van de penningmeester van de Chr. Geref. kerk van Rotterdam-Kralingen, Goudmos 57 te Nieuwerkerk aan den IJssel.

B.

Driebergen

De Chr. Geref. kerk van Driebergen bestond op 12 juni 1981 zestig jaar. Ouderling J. Gardenier heeft een overzicht geschreven van de jaren die heengingen. Daaraan gaf hij de titel **Zijn Naam moet eeuwig eer ontvangen**. Dat is een gepaste titel, want duidelijk komt in dit werkje uit dat de Heere dit heeft willen geven.

Ds. J. van der Vlies, de tegenwoordige predikant van Driebergen, schreef in een Voorwoord o.a. dat God Zelf de geschiedenis van Zijn Kerk op aarde schrijft, zowel in het groot als in het klein van de plaatselijke kerk en dat God Zelf werkt, ondanks het falen en feilen van mensen, waarvan dit boekje wil getuigen.

Ouderling Gardenier doet eerst enkele grepen uit de voorgeschiedenis en handelt verder over het begin en gaat zo verder. We lezen een en ander over de verschillende predikanten, die in de loop der jaren in Driebergen gestaan hebben, namelijk D.J. van Brummen, E. du Marchie van Voort-huysen, C. Smits, P. van der Bijl, F. Bakker, N. de Jong en P. Sneep. Al deze predikanten zijn overleden of tot een ander kerkverband overgegaan.

We achten het een verheugend feit, dat br. Gardenier dit werkje heeft kunnen samenstellen. Het houdt zijn waarde ook in de toekomst. Driebergen is een gemeente waar van het begin af dezelfde waarheid is verkondigd. Zij is ontstaan uit de geestelijke nood. Daar weet men nog dat men wederomgeboren moet worden, zoals de samensteller eens op een classicale vergadering uitsprak. Daar worden ook mensen gevonden, die van het zaligmakende werk van de Heilige Geest getuigen mogen zijn.

Het boek is te bestellen bij Kool b.v., Stations-singel 50, postbus 177, 3900 AD Veenendaal. Het is versierd met verschillende foto's. Het telt 79 bladzijden en kost gebonden f 20,-.

B.

G.B.S.-kalender 1982

Het bestuur van de Gereformeerde Bijbel Stichting zond de kalender voor 1982 met verzoek van de uitgave in ons blad melding te maken. Dat doen we gaarne. De jaarlijkse kalenderaktie is bedoeld om meer bekendheid aan het werk van deze stichting te geven en dient tevens om de geldmiddelen van de stichting te versterken. De kalender biedt ditmaal fraaie kleurenfoto's uit Hongarije en Roemenië, waarmee de aandacht wordt gevestigd op de kerken in de Oostbloklanden, die in moeilijke omstandigheden verkeren, en de noodzakelijke arbeid vanuit ons land door diverse stichtingen wordt onderstreept. Een deel van de opbrengst van deze kalenderaktie komt ten goede van de bijbelverspreiding in de Oostbloklanden.

Exemplaren van de kalender kunnen worden aangevraagd bij het secretariaat van GBS, antwoordnummer 18, 3300 WB Dordrecht (portvrij).

We willen nog een algemene opmerking maken. De laatste jaren zijn verschillende organisaties uitgekomen met een kalender. Er verschijnen er nu eigenlijk te veel. Zou het niet mogelijk zijn om gezamenlijk een kalender uit te geven? We hebben dan het oog op organisaties die op dezelfde grondslag staan. De baten zouden dan onder de meewerkende organisaties ten goede kunnen komen. Eendracht maakt macht.

N.B. In het blad **Standvastig** van de GBS komen regelmatig goede artikelen voor, ook van medewerkers aan ons blad. In het nummer van 1 december j.l. vinden we o.a. een meditatie van Ds. Van Leeuwen over Jesaja 40 : 8 en een artikel voor de jeugd van Ds. Van der Ent over Galaten 2 : 20m: het huis waarin Christus leeft. Van harte aanbevolen.

B.

School Dundas-Hamilton

Tijdens mijn verblijf in Holland in de maand november 1981, heb ik weer enige giften voor onze eigen school ontvangen.

Bij een preekbeurt in Middelharnis ontving ik van een broeder f 100,-. In Barendrecht werd een deurcollecte gehouden, die f 3344,25 opbracht.

Ik heb ondertussen het geld aan de penningmeester afgedragen.

De Heere zegene allen.

Hartelijk dank,

uw Ds. J. Tamminga.

VOOR DE JEUGD

Het Zonnekind 26

Beste Jongelui!

„En Simson ging af naar Timnath, en gezien hebbende een vrouw te Timnath, van de dochteren der Filistijnen, zo ging hij opwaarts en gaf het zijn vader en moeder te kennen, en zeide: Ik heb een vrouw gezien te Timnath van de dochteren der Filistijnen: nu dan, neem mij die tot een vrouw”.

Richt. 14 : 1, 2.

De kleine Simson is groot geworden. Het laatste wat we van hem vernomen hebben is, dat de Geest des HEEREN hem bij wijlen begon te drijven. Door de werking van de Heilige Geest kwam in Simson tot openbaring waartoe hij door de Heere gesteld was. Hij toch was degene die Israël zou beginnen te verlossen.

Het hoofdstuk wat we nu met elkander gaan overdenken laat ons ook zien, dat Simson geen volmaakt mens geweest is. Integendeel. Hij was een zondig mens. Er staan in Gods Woord dingen van hem opgetekend, die je niet zoudt geloven als ze niet in de bijbel stonden. Doch nu ze in de bijbel staan, twijfelt niemand er aan. Het laat ons enerzijds zien wie een mens is, ook een begenadigd mens, en anderzijds laat het ons zien wie God is, groot van goedertierenheid. Laten wij op deze dingen letten. Want ook deze dingen zijn ons tot lering beschreven. Niet om het kwade na te volgen, wat van Simson beschreven staat, maar wel om op de Heere te hopen Die zo vol van genade is, zelfs voor mensen als Simson.

Wie zichzelf leert kennen zal zich niet boven Simson verheffen en zal de genade Gods in zijn leven leren roemen.

Op zekere dag ging Simson af naar Timnath. Timnath was een plaats die zo ongeveer 5 km. lag ten zuid westen van Zora, de plaats waar Simson woonde. Als er staat dat hij afging dan wijst er dit op, dat Timnath lager gelegen was dan Zora. Dit komt des te meer uit als er in vers 2 staat dat hij op zijn terugtocht opging. De landstreek, waarin beide plaatsen gelegen zijn, is bergachtig.

Dat hij afging moeten jullie dus letterlijk verstaan. Doch ik geloof niet dat jullie het verkeerd verstaan als je het ook figuurlijk neemt. Want zijn gaan naar Timnath is in zeker opzicht werkelijk een „afgang” geweest. Volgens Joz. 19 : 43 is bij de verdeling van het land, de plaats Timnath toegewezen aan de stam van Dan, waar Simson zelf ook uit voortgekomen was. Doch de Daniëten hebben daar zichzelf bepaald niet kunnen handhaven, daar het een plaats was ten dage van Simson, die door de Filistijnen werd bezet.

Dat hij naar Timnath ging kan geschreven worden op rekening van de drijving van de Heilige Geest. Want Die leidde het zo, dat hij op deze manier met de vijanden, waarvan hij Israël verlossen moest, in aanraking kwam. Doch al is het dat de Geest hem dreef, zo bleef Simson toch een mens, tot alle boosheid geduriglijk geneigd.

Want toen hij te Timnath kwam viel zijn oog op een der dochteren van de Filistijnen. Er staat dat zij een vrouw was. Er wordt niet over een „meisje” gesproken. Er zijn er die denken dat deze vrouw daarom al een keer getrouwd geweest is. Onmogelijk is het niet, gezien het feit hoe gemakkelijk zij later ook weer aan een ander uitgehuwelijkt werd.

Dat Simson belangstelling kreeg voor het „andere geslacht” is op zichzelf niet verkeerd. Dat is een heel natuurlijke zaak. Want zo heeft God de mensen geschapen. Hij schiep de een mannelijk en de ander vrouwelijk. Zij zijn op elkaar aangelegd, opdat op deze wijze het menselijk geslacht in stand gehouden zou kunnen worden en uitgebreid.

Dat een jongen, wanneer de puberteitsjaren voorbij zijn, belangstelling krijgt voor een meisje, is op zichzelf een gezonde zaak. Dat een meisje op de daarvoor geschikte leeftijd wel eens aan een jongen denkt, daar is geen kwaad woord van te zeggen, het is volop bijbels.

Ten deze zijn de gedachten ook aan het veranderen. Ik zou daar niet over schrijven ware het niet dat het zoveel gebeurt in andere bladen. Die worden natuurlijk door ons ook gelezen. En dan wordt het vandaag zo ongeveer normaal geacht, als de belangstelling van iemand niet uitgaat naar het andere geslacht, maar naar hetzelfde geslacht. Dat is dan het punt van de homofilie. We hebben daar al eens eerder een apart artikel over geschreven. Het gaat over het omgaan van mannen met mannen en vrouwen met vrouwen en dan in een seksuele verhouding.

De bijbel noemt dit zonder meer „SCHANDELIGK”, Rom. 1 : 26, 27. Maar tegenwoordig zijn er veel mensen, die zich voor godsdienstig en „godgeleerd” uitgeven, die het beter weten. Want je mag zulke mensen tegenwoordig niet meer veroordelen. Ze zijn anders. En dat zijn ze niet van zichzelf. Je moet hen als zodanig aanvaarden. Gezien het feit dat hij anders is en daarom ook andere behoeften heeft, moet je die man of vrouw ook de ruimte geven om zijn behoeften te bevredigen. Men zegt dat allemaal en overal nog niet even hardop, maar de gang van de gesprekken die over dit onderwerp gevoerd worden, gaan steeds meer die richting op.

Net zo min als iemand die heterofiel is veroordeeld worden kan, omdat hij gemeenschap zoekt met het andere geslacht, mag je ook een homofiel veroordelen als hij gemeenschap zoekt met iemand van hetzelfde geslacht. Want ieder heeft zijn „eigen aard”. En daar moet ruimte voor zijn. Zo wordt normaal geacht datgene wat God ons in Zijn Woord als abnormaal en zondig laat beschrijven. Dat de aard van de mens verdorven is, en dan van iedereen, wordt nagenoeg niet meer benadrukt. O zeker, zo lang men nog de naam „gereformeerd” voert laat men het wel in de bijbel staan. En de belijdenis wordt op dit punt ook nog onaangeroerd gelaten. Maar in de praktijk wordt dit grondstuk van de leer die ons door de reformatie is overgeleverd, zachtjes aan op dood spoor gerangeerd. En daar kan niet genoeg tegen gewaarschuwd worden.

Men heeft mij wel eens verweten en gezegd: Dat is geen oplossing. Het is allemaal negatief wat u schrijft. Daar is niemand mee geholpen. Het zij zo!

Maar dan is de bijbel ook negatief, die deze zonde als zonde aan de kaak stelt en geen andere oplossing geeft dan af te laten van al dergelijke „schandelijkheden” en zijn vertrouwen op de Heere te stellen. Bij de HEERE, de Heere zijn uitkomsten, zelfs tegen de dood. En dan zeker ook tegen deze volgens de bijbel verfoeilijke zaak. Of zijn bij God niet alle dingen mogelijk? Wie een andere weg wil, gaat geen bijbelse weg. En wie dit niet gelooft daarmee is elke discussie over dit onderwerp een uitgesloten zaak. Laten we de dingen bijbels blijven zien en ons door het Woord van God laten leiden. Want dat Woord alleen houdt stand in eeuwigheid. Het geeft aan de zonde van welke aard die ook is, geen enkele ruimte. De wijsheid der wereld, die dwaasheid bij God is, wil steeds meer ruimte. En dan is zonde geen zonde meer. Je kunt rustig op de „brede weg” verkeren. Want de duivel zegt dat je langs die weg ook wel in de hemel komen kan. Het luistert allemaal heus niet zo nauw. Je bent nu eenmaal met elkaar in de wereld en je moet begrip voor elkaar kunnen opbrengen. En dan is er zo ongeveer niets meer aan de hand. Doch het Woord van God zegt, dat de „brede weg” uitloopt op het eeuwig verderf. Alleen de smalle weg loopt uit op het eeuwige leven. En er zijn er maar weinigen die hem vinden.

Neen, neen! hoor ik van de andere kant roepen. Velen!! Het is een schare die

niemand tellen kan! Jij altijd met je „weinigen”.

Weest rustig a.u.b. Want dat weet ik ook wel. Zwig jij stil! zou Eliza zeggen. Het is een grote schare die niemand tellen kan, uit alle geslachten, talen, natiën en tongen bijeengebracht en dan over de loop der eeuwen heen. Ik zou zeggen: Zie alleen dat je er bij komt, als je tot dat „kleine kuddeke” nog niet behoort. Want het kan nog. Elke dag die God te beleven geeft is een bericht van Zijn goedheid. Een prediking hiervan dat Hij geen lust in je dood heeft, maar daarin dat je leeft en jezelf bekeert, en gelooft in Hem Die Hij gezonden heeft als een Zaligmaker van zondaren.

Kan een mens dat dan zelf? zo hoor ik nog vragen. Ik zou zeggen: Probeer het maar eens en dan eerlijk! Want je moet het wel zelf doen. En wat dan bij mensen onmogelijk is, dat is mogelijk bij God.

Daar kunnen al Gods kinderen je verzekering van doen. Ik wens jullie veel sterkte. Jullie aller vriend,

Ds. H.C. v.d. Ent.

BOEKBESPREKINGEN

Onrustig in ons hart

door W. Hagestein

Uitgeverij G. Kool te Veenendaal.

In dit boekje is Casper de hoofdfiguur. Hij groeit op in een gezin met vier kinderen, waarvan de ouders niet zo best met elkaar kunnen opschieten. Er zijn allerlei beproevingen. Een en ander over het leven van de ouders en van de andere kinderen vraagt onze aandacht, maar die komen verder op de achtergrond. Ze sterven of gaan hun eigen weg. Caspers leven kunnen we volgen van zijn jeugd af tot zijn ouderdom toe. Zijn weg is niet voorspoedig. Hij blijft alleen over. Hij had tot een huwelijk willen komen, maar daar komt niets van. De schrijver heeft kans gezien dit alles op een boeiende wijze op schrift te stellen. Ook weet hij de gevoelens van Casper goed weer te geven. Telkens komen er bijzonderheden naar voren, die laten zien, dat de schrijver Casper goed kent. Hij tekent de geestelijke gevoelens en ervaringen van Casper. Het einde is dat deze op de Heere blijft hopen. In een Ten geleide zegt Hagestein zelf: Met dit werkje, dat met een niet te weerstane innerlijke aandrang is geschreven, heeft de schrijver niets anders willen bedoelen, dan

een getuigenis te mogen geven aangaande de waarheid van Gods Woord, als de Heere zegt door de mond van de profeet Ezechiël, hoofdstuk 33 : 11: Zo waarachtig als Ik leef, spreekt de Heere HEERE, zo Ik lust heb in de dood des goddelozen! maar daarin heb Ik lust, dat de goddeloze zich bekere van zijn weg en leve.” En dat de Heere gewilliger is om een mens zalig te maken, dan dat die mens het is om zalig gemaakt te worden. Maar dat Hij nochtans niet laat varen wat Zijn hand begon. De hierin voorkomende gebeurtenissen zijn geheel naar waarheid beschreven, slechts de namen van de daarbij betrokken personen zijn uiteraard gefingeerd. De vorm die aan de inhoud is gegeven, zal hopelijk ook jonge mensen aanspreken en ertoe medewerken, dat het ook door hen gelezen wordt. Moge het alzo voor velen tot zegen zijn.

We krijgen sterk de indruk, dat Casper de schrijver zelf is.

Het boekje telt ruim 90 blz., gedrukt met schrijfmachine-letter. Er zijn hier en daar wat foutjes blijven zitten. De prijs is gebonden f 13,90.

B.

Vaderlandse Geschiedenis

door G. de Braal, uitgeverij Stuut, Rijssen

Dis is geen boek dat pas geschreven is. Het gaat niet verder dan de eerste wereldoorlog. De schrijver was Gereformeerd predikant te Kralingen, dus al lang geleden. Hij maakt melding van de afscheiding en van de doleantie en ziet beiden als een werk Gods. Hij was echter zoals uit het boek blijkt nog iemand van de oude stempel. Op de eerste pagina lezen we de tekst Psalm 77 : 12: Ik zal de daden des Heeren gedenken, ja ik zal gedenken Uwer wonderen van oudsher. Dat was de bedoeling van de schrijver. Hij vertelt aan Roosje en andere kinderen. We krijgen niet de indruk dat de verteller dit steeds voor ogen heeft gehouden. Hij verliest de verteltrant nog wel eens uit het oog. Hij vermeldt veel feiten uit de geschiedenis. Uiteraard kan dit in een boek van nog geen tweehonderd bladzijden niet volledig en diepgaand zijn. Maar De Braal wijst er steeds weer op, dat het de hand des Heeren geweest is, die uitkomst gaf uit allerlei nood. Daaraan ontleent dit boek zijn waarde, vooral voor eenvoudige mensen, die vroeger wel een en ander uit de geschiedenis van land en volk gehoord hebben, maar nodig hebben dat alles weer eens opgehaald wordt. We mogen de daden des Heeren niet vergeten.

We voelen het als een gemis, dat het boek niet tot op deze tijd is bijgewerkt. Er is na de eerste wereldoorlog veel gebeurd, waarbij ook ons land en volk betrokken zijn. De afwijking van de Heere is steeds doorgegaan en toch heeft de Heere tot hiertoe nog gespaard.

Het boek kost in prachtband f 21,50.

B.

Den Hertog's

uitgeverij-boekhandel b.v.

Postbus 2421, 3500 GK Utrecht

Predik het Evangelie door en over Ds. C. Hegeman.

Dit boek bevat een levensschets en enkele predikaties van Ds. Hegeman en verder een rouwpredikatie van Ds. L. Vogelaar en een rouwpredikatie van Ds. C. Hegeman Jr., in het engels gehouden, maar in het nederlands vertaald opgenomen, en de toespraken bij de begrafenis en tenslotte een rouwpredikatie van Ds. L. Blok.

We kunnen in dit boek de levensloop van deze overleden dienaar des Woords volgen. Vele jaren heeft hij verschillende gemeenten in Noord-Amerika gediend, ook verschillende Gereformeerde Gemeenten in ons vaderland. Hij heeft met zegen mogen arbeiden en is tot het laatst van zijn leven in actieve dienst werkzaam geweest. Hij overleed vorig jaar toen hij de begrafenis van Ds. Myras, oud-gereformeerd predikant, die ook plotseling overleed, bijwoonde. Zalig zijn de doden, die in de Heere sterven.

Meermalen hebben we deze begenadigde dienaar ontmoet, al toen hij aan het oefenen was en later toen hij zich weer in ons land gevestigd had.

Gedenk uw voorgangers.....

Het boek is keurig uitgegeven, bevat verschillende foto's, telt 149 blz.

9

Stichting Reformatorische Hulpactie
„Woord en Daad”
 Giro 3020900
 Postbus 560, 4200 AN Gorinchem
 Telefoon 01830 - 32550

Een kans om te overleven

In de Derde Wereld sterven elke minuut 30 kinderen door ondervoeding. Vele miljoenen missen ook geestelijk voedsel

Geef één of méér warme maaltijden
 f 0,75

Een bundel van liefde
 (kleding en schoeisel)
 f 15,-

Een kinderbijbel
 f 10,-

„Geef jij hun te eten” Lukas 9 : 13a

U bent ook dit jaar weer hartelijk welkom op „De Verrassing”

Pension voor jong en oud. Bungalows en starcaravans.

Zondag eerbiedigend. Bespreek tijdig.

Postbus 302, 1794 ZG, Oosterend- Texel.
 Tel. 02223-661 of 391

Zojuist verschenen:

Ds. G. de Braal: Vaderlandse Geschiedenis, 194 blz., in pracht band f 21,50.

Boekhandel

STUUT

Postbus 174, 7460 AD Rijssen, tel. 05480-12094 of 05480-12444

Zie boekbespreking in dit blad!

TE KOOP GEVRAAGD:

Jaarboekjes Chr. Geref. Kerk uit de jaren 1902, 1904 t/m 1907, 1910 t/m 1918, 1926, 1930, 1944 en 1945.

Tel. 05250 - 3038.

ALLE BEGRIP TE BOVEN (86)

19. Frances en haar zonen (7).

Er is in al het werk dat nu onder hen gaande is zo'n duidelijke bemoeienis van de Heere en in sommige opzichten dingen die tegen de natuur ingaan, dat als hij niet kan buigen ik bang ben, dat hij zijn grijze haren met verdriet naar het graf zal brengen.

Ik heb vaak medelijden gehad met hen voor wie ik grote natuurlijke genegenheid heb gehad, omdat ik met al mijn pogingen niet aan het verstand kon brengen wat het licht des levens is. Het behaagde God om het een geheim te noemen en een verborgenheid, die bedekt is behalve voor hen aan wie het Hem behaagt het te openbaren. De natuurlijke mens kan de dingen des Geestes niet onderscheiden. Indien een mens werkelijk van God onderwezen vasthoudt aan zijn standpunt, zal hij bevinden, dat de sluitende redenering de verborgen vijandschap van een godsdienstig mens zal doen oprijzen, die denkt, dat hij gelijk heeft. De gewone belijder denkt, geloof ik, dat hij alle wezenlijke punten bezit en dat het verschil slechts een woordenspel is. Ook kan hij niet begrijpen wat een waarlijk **godvrezend mens kent, dat niet voortvloeit uit wat hij besloten heeft te leren kennen.** De natuurlijke mens denkt dat hij met alles in zal stemmen wat naar waarheid gesproken is, maar het is de Geest die van God is, die maakt dat deze heilige dingen ons werkelijk van God gegeven zijn om te leren kennen. De natuurlijke mens (de apostel staat hierop) ontvangt deze waarheid niet. Hij kan niet begrijpen hoe deze is en maakt er zich van af als van geen waarde dan om een twistappel te zoeken".

20. Veranderingen (1)

In de winter van 1844 stierf Mr. Thomas Nunn. Een paar weken voor zijn dood had hij de zwaarste bestrijding die hij ooit in zijn leven had gehad. Maar toen zijn einde naderde werd hij zo getroost, zei hij, als hij nooit verwacht had, dat de Heere zo vriendelijk met hem zou handelen. „Is dit sterven?" vroeg hij, „Hoe vredig en kalm! Hoe gelukkig! Laat mijn hoofd op uw schouder rusten. De Heere moge u voor al uw moeite belonen", en hij blies zijn laatste adem uit, terwijl hij in de stoel zat en niemand het bemerkte.

Het laatste verslag van de bijeenkomsten die ten huize van Mr. Nunn gehouden werden, is in een brief van Matilda aan haar neef Joseph Benson, in oktober 1842. Ze schrijft: „Er was een grote bijeenkomst bij Mr. Nunn verleden week donderdagavond. De gesprekken waren zeer onderwijzend, vooral wat gezegd werd over het onderwerp van het blijven in Christus, waarmee Mr. Burrell begon, en wat Mr. Nunn voor een poosje

voortzette en Mr. Bourne, toen het spreken ophield, weer opnam, wat toen door de gehele vergadering ging. Vele dingen werden erover gezegd, wat het is in Christus te blijven, de uitwerking die het in onze harten heeft, het haten en vlieden van de zonde, de liefde van God en de nabijheid van de toegang tot Hem welke het ons brengt, de vloek die op allen blijft, die niet in Christus zijn, de onmogelijkheid met Hem verbonden te zijn voor hen, die Hem niet gegeven zijn door de Vader van voor de grondlegging der wereld; vervolgens de verborgen werkingen in de harten van allen die de Zijne zijn, hun veelvuldige vrees, vooral dat ze tenslotte niet bij dat gezegende getal behoren, hun rusteloze zorg om een zeker getuigenis van de Heere te vinden, opdat ze mogen weten, dat hun namen in de hemel opgeschreven zijn; als zij dit getuigenis verkrijgen, hoe verblijd ze er dan over zijn; en als ze het weer verliezen, hoe ze dan in het verborgene voor God treuren en roepen totdat Hij hen weer hoort en hun Zijn zaligheid toont".

Deze dingen waren werkelijkheid voor Matilda geworden. Als ze enkele weken later aan de oudste dochter van Mr. Bourne schrijft, zegt ze: „O, hoe ontzettend duister waren die gedeelten uit de Schrift voor mij, die spreken over het licht van God, dat in de ziel schijnt, voordat ik er enige ervaring van had, wat dat licht des levens kon betekenen! Maar toen het de Heere behaagde dit in mij te doen opgaan en Zichzelf als mijn Zaligmaker en mijn Verlosser aan mij bekend te maken, toen wist ik, dat geen woorden te sterk of sterk genoeg konden zijn om de grote werkelijkheid, die ik voelde, uit te drukken..... Doe de zeer hartelijke groeten aan uw vader; met mijn hart ben ik bij hem in het werk, dat hij daar in Pulverbach doet."

Ook Catharine schrijft, terugziende toen deze bijeenkomsten ten einde waren gekomen: „Ik heb vaak het onderwijs, dat wij ontvingen, vergeleken met dat hetwelk de pelgrims in het Wijnhuis ontvingen en heb gevoeld, dat wel gezegd mag worden, dat ons de staf van Mozes was getoond, de slinger en de steen, waarmee David Goliath versloeg, de hamer en de spijker, waarmee Jaël Sisera versloeg, de ladder van Jacob, het gouden anker en de kruiken, trompetten en fakkels, waarmee Gideon het leger van Midian op de vlucht dreef. Deze dingen en nog veel meer stellen in het licht de geestelijke werktuigen, waarmee de knechten van de Heere zo vele grote werken gedaan hebben, zelfs gerechtigheid geoefend, de beloftenissen verkregen, de muilen der leeuwen toegestopt, uit zwakheid krachten hebben gekregen, in de krijg sterk geworden zijn" en zo voort!

Het leven van Catharine nam nu een onverwachte wending. Ze werd voor het eerst van haar leven door een ernstige ziekte aangetast. Het was een langzame verlamming, die haar hele lichaam aandeed. (Zouden we dit nu polio noemen?) -

JOH. CALVIJNSCHOLEN VEENENDAAL (L.O. en K.O.)

uitgaande van de vereniging tot het
verstrekken van schoolonderwijs op
reformatorische grondslag.

Gevraagd per 1 aug. 1982 aan onze
lagere school een

ONDERWIJZER

en per 1 mei 1982 aan onze kleuter-
school een

LEIDSTER

Sollicitanten dienen de reformatorische be-
ginselen van harte te onderschrijven.
De scholen gaan uit van de Chr. Geref.
Pniëlkerk en de Geref. Gem. (syn.) ter plaatse
en worden ook bezocht door kinderen
behorend tot de Herv. Geref., Ger. Gem. in
Ned en Oud-Ger. Gem.

De **kleuterschool** is 3-klassig; de **lagere**
school nu nog 5-klassig; volgens een
officieel prognose-rapport spoedig 6-klassig
en in 1985 zelfs 7-klassig. Er zijn plannen voor
renovatie van het schoolgebouw of nieuw-
bouw.

De benoeming van een **onderwijzer** aan de
lagere school staat in verband met een aan te
vragen pensioenkeuring en moet daarom
eerst tijdelijk zijn, met aansluitend een vaste
benoeming. Ond. met ervaring hebben voor-
keur.

Inlichtingen bij het hoofd der school, dhr.
J.v.d. Brink; tel. 08385 - 21069 (huis) of 10680
(school) én bij de hoofdleidster, mej. G.
Willemsen; tel. 08385 - 25309 (van 12.15 -
13.00) of 08387 - 2880 (van 20.00 - 22.00 uur).

Sollicitaties vóór 9 febr. a.s. aan de secr., dhr.
A. Polder, Regentesselaan 58, 3905 GX
Veenendaal.

AANMELDING LEERLINGEN

GOMARUS-MAVO

Grote Haarsekade 121, Gorinchem,
tel. 01830 - 23899.

Tot 1 april kunnen er leerlingen voor het
cursusjaar 1982 - 1983 aangemeld worden.

De aanmelding voor het brugjaar kan plaats
hebben via de hoofden van de basisscholen of
rechtstreeks aan de school.

Bij rechtstreekse aanmelding wordt U infor-
matie en een aanmeldingsformulier toege-
stuurd.

Inlichtingen worden verstrekt door de direk-
teur, de heer C.P. Huissen, Groot Veldsweer
25, H'veld-G'dam, tel. 01846-4302 en de heer
J. Visser, adj. dir., Groot Veldsweer 31, H'veld-
G'dam, tel. 01846 - 4437.

„BETHESDA"

het verzorgingstehuis voor bejaarden, uit-
gaande van de classis Utrecht van de Gerefor-
meerde Gemeenten, werd in de loop van de
maand november opgeleverd en gedurende
de verstreken weken door de nieuwe be-
woners betrokken.

Er zijn nog enkele plaatsen be- schikbaar.

In opname geïnteresseerden, zowel binnen
als buiten de classis Utrecht, kunnen zich
daarvoor nog aanmelden. Dit geldt ook voor
leden van verwante kerkelijke groeperingen.

Men neme dan zo spoedig mogelijk contact op
met de directrice van het tehuis: Zr. P.C. van
Kooten, Paltzerweg 210, 3734 CN Den Dolder
(gemeente Zeist), telefoon 030 - 792244.

NERVEUS? GESPANNEN?

Geheel plantaardige
Zenuwtabletjes!
Werken rustgevend en
ontspannend.
Kuur voor een maand
f 15,-

Tevens uit voorraad
leverbaar meer dan 40
kruidenmengsels o.a.
Aambelen, Bronchitis,
Bedwateren, Bloed-
zuiverend, Blaas en Urine,
Borst en Hoest, Dikke
darm.

Kuur voor een maand
f 12,50

DROGISTERIJ SIKKING

Barrevoetstraat 5,
2011 WL Haarlem.
Tel. 023 - 312882, b.g.g. 023
324606. Postgiro 190609.

PLAATS UW FAMILIE- BERICHTEN IN BEWAAR HET PAND

Stationssingel 50
Tel. 08385-13978
Postbus 177
3900 AD Veenendaal

□ „Repos Ailleurs" te
Driebergen, RUSTOORD
voor eenzamen, herstellende,
oververmoeiden en zij
die, binnen eigen kring, er
eens uit willen of moeten.
Houdt u Gods Dag in ere en
bent u afkerig van t.v. e.d.,
belt u dan eens 03438 -
12466.

postbus 302
1794 ZG Oosterend Nh.
tel. 02223-661 of 495